

Samenleven

Wanneer u dit stukje leest, weten we allemaal hoe de oorlog in Oekraïne zich heeft ontwikkeld. Die is net begonnen als ik dit stukje schrijf. Het is ook de dag dat de meeste beperkende maatregelen rond Corona zijn opgeheven. De dreiging van een virus is vervangen door een dreiging met kernwapens. In alle gevallen tast dit het samenleven van mensen enorm aan. Elkaar zien en spreken, samenwerken en met elkaar in discussie is lange tijd heel lastig geweest. En nu worden op een meedogenloze manier recht en orde aan de kant geschoven. Misleiding, leugen, machtsmisbruik en oorlogsgeweld vierden hoogtij. Deze situatie houdt ons een spiegel voor en laat ons zien wat we belangrijk vinden. We zijn, in ons rijke land, verslaafd aan fossiele brandstoffen en goedkope arbeid. Op wereldschaal betekent dit dat we als werelddeel afhankelijk zijn van talrijke andere landen. We zijn de laatste tientallen jaren de laatste consument geweest, die op te grote voet leeft. We maken landen rijk die zich helemaal niets aantrekken van onze vrije en democratische manier van samenleven. Tegelijk belemmeren onze democratische rechtsorde en onze levensstijl ons ook om een vuist te maken. Goedkope

massaproductie in het buitenland van vrijwel alles wat we dagelijks gebruiken heeft in de coronatijd geleid tot ernstige problemen toen de productie en het transport stokten. Mondkapjes en computerchips zijn maar twee van de talrijke voorbeelden. Goedkope productie is leuk, maar kost ook een heleboel energie, schade aan milieu en mensen. De verstoring in de transportketen maakt de prijs van het vervoer van een container stukken hoger. Een leverancier van gas en olie die een oorlog ontketent is geholpen door enorme prijsstijgingen en financiële reserves. De gaskraan is uitgegroeid tot machtsmiddel om ons werelddeel te manipuleren. Een weerwoord hebben we amper. Samenleven in goede harmonie moet je leren én moet je willen. De afgelopen twee jaar hebben geleid tot allerlei veranderingen in ons sociale gedrag. We hebben nieuwe manieren van samenwerken ontdekt, waarvan waarschijnlijk is dat we die blijvend zullen inzetten. Tegelijk is duidelijk geworden wat de betekenis is van onbekommerde sociale interacties. Voor jongeren zijn die van onmisbare betekenis om te leren samenleven. Met elkaar botsen, discussie, chillen, ontdekken wie je bent en met anderen samen aan de slag is noodzakelijk om jezelf te leren kennen en je plek

naast en in relatie met anderen in te nemen. Juist daar ontdekken we bij jongeren steeds meer schade door de sociale beperkingen die we samen hebben doorgemaakt. Op scholen merken we dit in het gedrag van onze leerlingen. Stoelen over de trapreling gooien of een jeugdhonk in de fik steken, en daar op sociale media stoere filmpjes over posten, zijn een paar voorbeelden van gedrag dat nu opvalt. Opnieuw leren hoe je in harmonie samenleeft is blijkbaar noodzakelijk. We zullen dit ook moeten ontdekken als we opnieuw fysiek gaan werken en ontmoeten. Terug naar hoe het was? Dat zal ons tijd en energie kosten. Voor ieder die zich met onderwijs in de natuurwetenschappen bezighoudt lijkt wereldpolitiek niet tot de vakinhoud te horen. Toch ligt in natuurwetenschap en techniek wel de sleutel om van onze verslaving aan olie en gas af te komen. Ook slim en lokaal produceren van voedsel en de spullen die we nodig hebben vraagt om deze kennis. Met het onderwijs dat we dagelijks geven kunnen we, op de langere termijn, bijdragen aan een vreedzame én duurzame manier van samenleven.

Jan Jaap Wietsma
Voorzitter NVON
Reacties naar: j.j.wietsma@nvon.nl